

Till Klimat- och näringslivsdepartementet
Endast per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se samt
kristin.skeppsby@regeringskansliet.se

15 juni 2025

REMISSVAR KN2023/02

Setterwalls Advokatbyrå AB ("Setterwalls") har genom remiss den 4 februari 2025 beretts tillfälle att avge yttrande över SOU 2024:94 "En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprocess" ("Miljötillståndsutredningen"). Setterwalls får med anledning härav framföra följande.

1. SAMMANFATTNING

- 1.1 På ett övergripande plan anser Setterwalls att Miljötillståndsutredningen innehåller flera goda förslag.
- 1.2 Omtaget vad gäller de processuella ramarna för miljöprövningen kommer säkerligen, utifrån förslaget om en ny nationell prövningsmyndighet, att kunna få god effekt när det gäller generella och praktiska förutsättningar för mer enhetliga bedömningar. Utredningen föreslår emellertid i princip inga ändringar av de materiella reglerna i miljöbalken, varför ramarna för bedömningar i sak i de flesta frågor kommer att vara desamma som idag. Det är beträffande de materiella reglerna som Setterwalls ser det största behovet av förändring för att skapa just en effektiv och förutsägbar prövning. Med materiella ändringar skulle det finnas möjlighet att skapa en enkel, effektiv och förutsägbar tillståndsprocess även inom ramen för nuvarande system.
- 1.3 Setterwalls ifrågasätter sammanfattningsvis därför om de föreslagna ändringarna kommer att få den effekt som utredningen gör gällande, om inte materiella ändringar också genomförs. Setterwalls välkomnar den översyn som ska ske av bl.a. genomförandet av ramdirektivet för vatten med anledning av tilläggsdirektiv dir. 2025:2 och anser på ett generellt plan att en harmonisering med EU-rätten där Sverige inte går längre än vad EU-rätten kräver är positivt.
- 1.4 Nedan kommenteras några av de större förslagen i Miljötillståndsutredningen samt vissa detaljfrågor.

2. SYNPKTER

2.1 En ny nationell prvningsmyndighet

- 2.1.1 Setterwalls anser att frslaget om en ny nationell prvningsmyndighet i frsta instans r positivt. Detta kan sannolikt leda till frutssttningar fr mer enhetliga bedmningar i frsta instans samt att de regionala skillnader som frekommer mellan olika prvningsmyndigheter idag kan bli frre. Det r srskilt positivt att den nya prvningsmyndigheten foresls bli helt oberoende fr lnsstyrelserna. Dagens system dr lnsstyrelserna har flera olika roller i tillstndsprocessen fungerar i mnga fall mindre bra. Setterwalls avstyrker drfr andrahandsfrslaget om att miljöprvningen koncentreras till sex lnsstyrelser med miljöprvningsdelegationer.
- 2.1.2 Fr att frslaget med en ny nationell prvningsmyndighet ska kunna bidra till en effektivare och mer frutsagbar prvning r det ndvndigt att det finns tillrckligt med resurser och kompetens p den nya myndigheten. Setterwalls ser en risk fr att den formalitet och kompetens som finns hos mark- och miljdomstolarna inte kommer att kunna verfras till den nya nationella prvningsmyndigheten. Miljtillstndsutredningen foreslr vidare att den nya myndigheten sjlv ska bestmma hur och av vem beslut ska fattas p den nya myndigheten. Det noteras srskilt att Miljtillstndsutredningen inte ser ngon anledning till att Sverige ska ha en "juristtng" miljöprocess och att det inte foresls att det ska frfattningsregleras att en lagfaren jurist ska vara med och fatta alla beslut. Om det beslutas om en ny nationell prvningsmyndighet forespråkas frn vr sida att det i vart fall regleras om hur beslut ska fattas och att detta inte blir en frga fr myndigheten sjlv att besluta om. Setterwalls ser även en risk fr att kompetens kan frsvinna vid mark- och miljdomstolarna om dessa i huvudsak ska hantera överklaganden och antalet miljömål som domstolarna kommer att hantera drmed blir frre.

2.2 Samlad reglering om miljöprvning

- 2.2.1 Setterwalls konstaterar att dagens uppdelning mellan 9 och 11 kap. miljöbalken fungerar bra och ifrgasatter om det finns skäl att ndra denna. Setterwalls erinrar om att vattenrätten innehåller frgor om bl.a. egendomsskydd, tvångsrätt, parters inbördes rttstllning och ersättningsfrgor. Setterwalls anser att det r olmpligt att sdana frgor prvas i en myndighet som inte r en domstol som består av lagfarna ledamter och det finns en risk att prvning sker av tjänstemn utan juridisk bakgrund.
- 2.2.2 Setterwalls tillstyrker frslaget om att skanden inte lngre ska ersätta motpartens rtttgångskostnader i vattenmål.
- 2.2.3 Setterwalls tillstyrker även frslaget om infrandet av en ny bestmmelse i 20 kap. 28 § miljöbalken. Bestmmelsen anger bl.a. att prvningsmyndigheten ska ge miljtillstånd om en ansökan om miljtillstånd avser en verksamhet eller åtgärd som uppfyller kraven p verksamheten eller åtgärden i miljöbalken och i foreskrifter som r meddelade med stöd av balken samt i lagen med srskilda bestmmelser om vattenverksamhet. Detta frslag om materiell ndring kan med fördel även brytas ut och göras till lag tidigare, oaktat av vad som sker med övriga frslag i utredningen.

2.3 En samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

- 2.3.1 Det kan sannolikt bli mer ändamålsenligt med endast ett obligatoriskt samråd under tillståndsprövningsprocessen. Setterwalls anser att det är positivt att Sverige inte går längre än vad EU-rätten kräver. Setterwalls tillstyrker därför detta förslag.
- 2.3.2 Setterwalls anser vidare att förslaget att en och samma myndighet ska ansvara för hela miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen i vissa fall kan leda till en smidigare process, inte minst utifrån förslaget om en mer aktiv processledning från miljöprövningsmyndigheten. Detta kan förhoppningsvis effektivisera prövningen samt göra det tydligare för sökanden vad som krävs. Det går emellertid inte att utläsa av Miljötillståndsutredningen hur situationen ska hanteras och lösas när sökanden och miljöprövningsmyndigheten har olika uppfattning om ansökans och utredningarnas omfattning och inriktning. Setterwalls bedömer att det finns en stor risk för att sökanden tvingas göra det som prövningsmyndigheten kräver, oavsett kravens rimlighet, när en och samma myndighet ansvarar för hela miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen. Denna fråga bör ses över vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.
- 2.3.3 Setterwalls anser därtill att det vore positivt att Sverige inte ställer högre krav på förprövning än vad EU-rätten kräver och att förslaget med ett snabbare granskningsspår som resulterar i ett igångsättningsbesked med rättskraft i huvudsak är positivt. Då inga materiella ändringar föreslås får det dock förutsättas att de verksamheter som per automatik anses kräva miljötillstånd idag, även om det inte är i överensstämmelse med EU-rätten, i vissa fall kan förväntas bedömas som tillståndspliktiga även i ett granskningsspår utifrån bedömningskriterierna för betydande miljöpåverkan. Miljötillståndsutredningen har därmed möjligen överskattat mängden ärenden som inte längre kommer att kräva miljötillstånd jämfört med dagens system. Det får vidare förutsättas att en hel del frivilliga tillstånd kommer att sökas för verksamheter som idag är tillståndspliktiga, i vart fall innan några exempelverksamheter per bransch har prövats. Detta för undvikande av extra tidsåtgång i att ändå hamna i tillståndsspåret efter genomgång av granskningsspåret. Även om det sannolikt i enskilda fall kan komma att finnas utrymme för en smidigare och snabbare prövning, ifrågasätter Setterwalls om det kommer att vara tillräckligt många ärenden för att det ska anses motiverat att göra om hela systemet för miljöprövningen på föreslaget sätt.
- 2.3.4 Vad gäller Miljötillståndsutredningens förslag om att frågor som omfattas av det allmänna villkoret i miljötillstånd inte bör ses som rättskraftigt avgjorda vill Setterwalls understryka att detta förslag är i strid med gällande praxis. Setterwalls delar inte heller Miljötillståndsutredningens uppfattning att det skulle vara svårt att avgöra hur rättskraften avseende det allmänna villkoret ska avgränsas. Tvärtom är det Setterwalls bedömning att det är väl förankrat hos såväl berörda myndigheter som verksamhetsutövarna att det allmänna villkoret omfattar konkreta åtaganden som angetts i tillståndsansökan med bilagor, jfr. exempelvis vad Mark- och miljööverdomstolen har uttalat i dom den 9 mars 2021 i mål M 2426-20. Ett allmänt villkor med dagens innebörd ger också en rimlig och nödvändig flexibilitet för verksamheterna. Miljötillståndsutredningens förslag riskerar att leda till att miljötillstånd förenas med mycket omfattande och detaljerade

villkorslistor. Detta kommer onödigtvis att tynga såväl miljöprövningen, bl.a. genom att det förutsätts bli nödvändigt att söka ändringstillstånd även för mindre ändringar av verksamheten, som efterföljande tillsyn. Detta utan att uppnå vare sig ökad miljönytta eller någon form av optimering. Setterwalls avstyrker Miljötillståndsutredningens förslag i denna del.

- 2.3.5 Setterwalls välkomnar slutligen Miljötillståndsutredningens förslag kopplade till skarpare tidsfrister och ökad digitalisering. Setterwalls ser dock en risk i att den totala tidsåtgången i miljöprövningsprocessen inte blir kortare än i dagsläget trots tydliga tidsfrister då sökanden i såväl gransknings- som tillståndsspåret riskerar att tvingas backa ett eller flera steg om det finns behov av extra samråd, komplettering av MKB etc.

2.4 Övriga detaljsynpunkter

- 2.4.1 Setterwalls kan inte utläsa att Miljötillståndsutredningen har föreslagit hur miljöprövningen avseende batterier ska ske. Detsamma gäller för solparker under 1 hektar. Detta bör förtydligas inom ramen för fortsatt lagstiftningsarbete.
- 2.4.2 I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det även ses över vad som ska gälla för verksamheter som tidigare prövats och godkänts enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, vilket förutsätts beröra bl.a. närmast samtliga prövade respektive uppförda solparker över ovan aktuell storlek. Med nuvarande innehåll i utredningen förutses samtliga dessa behöva prövas på nytt för igångsättningsbesked om övergångsreglerna inte ändras.

Som ovan,

Setterwalls Advokatbyrå AB